

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **X., a. s.**, M.X., B., IČO: X., proti žalovanému: **P., s.r.o.**, R.X., B., IČO: X., **o zaplatenie 30 537 074,- Sk s príslušenstvom**, na dovolanie žalovaného proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Obo 56/2007 zo dňa 28. novembra 2007, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** v napadnutej časti rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 32 Cb 94/01-206 zo dňa 17. januára 2007 a rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Obo 56/2007 zo dňa 28. novembra 2007 a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 32 Cb 94/01-206 zo dňa 17.01.2007 rozhodol tak, že v časti o zaplatenie 4 825 244,20 Sk konanie zastavil, žalovaného zaviazal zaplatiť sumu 25 711 828,80 Sk spolu s 17% úrokom z omeškania od 03.12.2000 do zaplatenia a na trovy konania vo výške 600 000,- Sk.

V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že žalobca si žalobou doručenou dňa 06.07.2001, uplatnil právo na zaplatenie 30 537 074,- Sk z titulu postúpenia pohľadávky od postupcu P., a.s., B., zmluvou č. X. zo dňa 24.05.2001. Citoval podanie zo dňa 20.09.2004, ktorým žalobca zmenil žalobu a z predložených dokladov zistil, že žalobca si uplatňuje právo na zaplatenie sumy 25 711 828,80 Sk z titulu bezdôvodného obohatenia. Zo zmluvy o dielo č. X. zo dňa 10.09.1998 zistil, že túto uzavreli objednávateľ (prenajímateľ) P.T., spol. s r.o., ako leasingová spoločnosť, zhotoviteľ P.T., spol. s r.o., a nájomca X., š. p., predmetom ktorej zmluvy bola kompletná dodávka, inštalácia a uvedenie do prevádzky projektu kontinuálnej analýzy požiarneho technologického nebezpečenstva pre X. a následkom realizácie

predmetného projektu a systému automatického systému Stabilného hasiaceho zariadenia KD 200. Konštatoval, že objednávateľ dňa 18.11.1998 uhradil zhotoviteľovi zálohu za cenu diela 25 711 828,80 Sk, ktorú pohľadávku spoločnosť P., a.s. postúpila zmluvou o postúpení na nájomcu. K námietke ohľadne aktívnej legitimácie žalobcu súd konštatoval, že žaloba bola napísaná dňa 25.06.2001, kedy právna forma žalobcu bola štátny podnik. Žaloba bola doručená súdu dňa 06.07.2001 v čase, kedy X., štátny podnik, bol pretransformovaný na akciovú spoločnosť a podľa výpisu z obchodného registra Okresného súdu v Bratislave I., Bratislava, zo dňa 01.07.2004 o zápise mal preukázané, že univerzálnou sukcesiou prešiel majetok práva a povinnosti a záväzky známe aj neznáme zo zrušeného štátneho podniku na FNM SR, ktorý ich vložil dňa 01.07.2001 do akciovej spoločnosti X., a. s.

K námietke ohľade neplatnosti zmluvy o dielo č. X. z dôvodu neexistencie subjektu poukázal na Nz X. zo dňa 11.02.1998 a Nz X. zo dňa 03.06.1998, ktorými bola zapísaná spoločnosť P., s.r.o., ktorá vznikla splynutím spoločnosti P.T., s.r.o., IČO: X. a P., s.r.o., IČO: X. v súlade s ustanovením § 69 zákona č. 513/1991 Zb., ktoré uznesenie nadobudlo právoplatnosť 10.07.1998. Uviedol, že pri splynutí právnym nástupcom v čase splynutia už nie je neexistujúca spoločnosť, ale spoločnosť, ktorá vznikla ako dôsledok splynutia. Tvrdenie žalovaného, že v čase uzavretia zmluvy o dielo zo dňa 10.09.1998 nevedel o výmaze, konajúci súd označil za účelové, vzhľadom k domnienke, že správoplatnenie o výmaze P.T., spol. s r.o. sa uskutočnilo dňa 14.09.1998 vzhľadom k opakovanému doručovaniu zástupcovi spoločnosti P.T., spol. s r.o. Za jednoznačné označil, že objednávateľ poskytol preddavok, ktorý nezodpovedal rozsahu vykonaných prác podľa článku V. Zmluvy o dielo a z tohto dôvodu súd dospel k záveru, že došlo k bezdôvodnému obohateniu žalovaného. S odkazom na uvedené, nárok podľa § 451 Občianskeho zákonníka vo výške 25 711 828,80 Sk označil za dôvodný, v časti o 4 825 244,- Sk v súlade s § 96 O.s.p. konanie zastavil a o trovách konania rozhodol podľa 146 ods. 1 O.s.p.

O odvolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 32 Cb 94/01 zo dňa 17.01.2007 rozhodol ako súd odvolací Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom č. k. 2 Obo 56/2007 zo dňa 28.11.2007 tak, že rozsudok Krajského súdu v Bratislave v napadnutej časti zo dňa 17.01.2007 potvrdil a žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi 128 856,- Sk trovy konania.

V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že termín odvolacieho pojednávania na deň 28.11.2007 prevzala právna zástupkyňa žalovaného dňa 29.10.2007, t.j. jeden mesiac pred uskutočnením pojednávania. Napriek prevzatiu doručenky na pojednávanie zvolané na deň 28.11.2007, jeden mesiac vopred, právna zástupkyňa žalovanej spoločnosti až 23.11.2007 faxovým oznámením, doplneným písomným podaním, doručeným odvolaciemu súdu dňa 28.11.2007, oznámila dovolaciemu súdu, že konateľ žalovanej spoločnosti sa dlhodobo nachádza v Čínskej ľudovej republike a žiadala odvolacie pojednávanie z tohto dôvodu odročiť. Odvolací súd konštatoval, že žalovaný účastník konania, spoločnosti P., s.r.o. nebol na odvolacie konanie predvolaný za účelom vypočutia jeho štatutárneho zástupcu a bol v konaní zastúpený právnu zástupkyňou, ktorá bola na odvolacie pojednávanie riadne predvolaná. Z uvedeného dôvodu prítomnosť štatutárneho zástupcu žalovanej spoločnosti v odvolacom konaní podľa názoru odvolacieho súdu nebola dôvodná a neprítomnosťou štatutárneho zástupcu žalovaného nebola žalovanému odňatá možnosť konať pred súdom. Uviedol, že odhliadnuc od tohto právna zástupkyňa žalovaného svoje ospravedlnenie nedoložila žiadnym listinným dôkazom uvedením dĺžky pohybu a účelu tak, aby bolo možné posúdiť inú dôvodnosť podaného ospravedlnenia právnu zástupkyňou, ktorá bola na odvolacie konanie riadne predvolaná, z ktorých dôvodov odvolací súd pojednával v neprítomnosti žalovaného. K samotnej veci odvolací súd uviedol, že žalobca si uplatnil právo na zaplatenie istiny a príslušenstvo zo zmluvy o postúpení zo dňa 24.05.2001, uzavretej medzi postupcom P., a.s. a postupníkom X., š. p. (právny predchodca žalobcu). Z predmetu zmluvy o postúpení pohľadávky zo dňa 24.05.2001 podľa článku II. bod 2.1. zmluvy zistil, že pohľadávka vo výške 25 711 828,80 Sk s príslušenstvom vznikla zaplatením tejto sumy dlžníkovi dňa 18.11.1998 na základe absolútne neplatného právneho úkonu - Zmluvy o dielo č. X. zo dňa 10.09.1998. Konštatoval, že z takto uplatneného nároku a citovanej časti zmluvy o postúpení prvostupňový súd dospel k záveru, že žalobca si uplatnil právo na bezdôvodné obohatenie plnením z neplatného právneho úkonu. Vyriešenie otázky aktívnej legitímácie žalobcu prvostupňovým súdom odvolací súd označil za správne. Uviedol, že tak v konaní na prvom stupni, ako aj v odvolacom konaní, zostala sporná otázka zániku spoločnosti žalovaného, respektíve právneho predchodcu žalovaného splynutím a s týmto súvisiacou otázkou neplatnosti zmluvy o dielo, na základe ktorej bola vyplatená časť zmluvnej ceny diela 25 711 828,80 Sk, ktorá je predmetom konania. Námietku odvolateľa o použití ustanovenia § 69 Obchodného zákonníka, bez uvedenia platného znenia, označil za dôvodnú iba v tom smere, že súd prvého stupňa použil správne ustanovenie

paragrafu, ale v nesprávnom znení, čím sa však nemení právne posúdenie súdom prvého stupňa zániku subjektu, ktorý splynul s iným subjektom a tento postup je potrebné právne posudzovať v čase splynutia spoločnosti. V každom znení § 69 Obchodného zákonníka pri splynutí spoločnosti musia byť splnené dve základné podmienky, a to, že k zániku doterajších spoločností dochádza ich výmazom z obchodného registra a nová spoločnosť vzniká dňom, ku ktorému je zapísaná v obchodnom registri a všetky zápisy je potrebné vykonať k tomu dňu. Tieto podmienky z vykonaného dokazovania súdom prvého stupňa odvolací súd označil za preukázané .

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu, s vyznačenou právoplatnosťou 02.02.2008, podal dovolanie žalovaný podaním, doručeným súdu 29.02.2008, s odkazom na ustanovenie § 237 písm. b/ a f/ O.s.p. Namietal, že oba sudy sa nevysporiadali s otázkou aktívnej legitímácie žalobcu, keďže sa uspokojili s formálnym konštatovaním, že žaloba bola napísaná dňa 25.06.2001, kedy právna forma žalobcu bola štátny podnik. Uviedol, že žaloba bola doručená na súd dňa 06.07.2001, teda v čase, keď X., š. p., bol pretransformovaný na akciovú spoločnosť. S odôvodnením odvolacieho súdu jednou vetou, že prvostupňový súd v odôvodnení vyriešenie aktívnej legitímácie správne odôvodnil, sa žalovaný neuspokojil. Názor oboch súdov žalovaný označil za nesprávny, nakoľko obidva sudy stotožnili hmotnoprávny prechod práv a povinností z bývalého štátneho podniku na novovzniknutú akciovú spoločnosť, s procesnou spôsobilosťou byť účastníkom konania. Citoval ustanovenie § 18 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého spôsobilosť mať práva a povinnosti majú aj právnické osoby. Zároveň poukázal na § 19 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého právnické osoby vznikajú dňom, ku ktorému sú zapísané do obchodného registra, ďalej na § 20a ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého právnická osoba zapísaná v obchodnom registri zaniká dňom jej výmazu a na § 19 O.s.p. Keďže z výpisu z obchodného registra nepochybne vyplýva, že X., akciová spoločnosť vznikla 01.07.2001, žaloba bola podaná 06.07.2001, nemohol ju podať X., š. p., pretože v čase podania žaloby už päť dní neexistoval, pričom je úplne irelevantné, kedy bola žaloba napísaná (25.06.2001), v čase existencie štátneho podniku. Žalovaný za rozhodujúci deň označil čas, keď žaloba bola podaná, teda 06.07.2001, kedy žalobu podal nový subjekt, ktorý nebol totožný so subjektom označeným v žalobe. Tento nedostatok si podľa žalovaného ani jeden súd nevšimol a ani sám žalobca, keď žalobu nekonvalidoval podaním novej žaloby. Za okrajový nedostatok žaloby podanej dňa 06.07.2001 žalovaný označil, že žaloba podaná 06.07.2001 nebola podpísaná

zo strany žalobcu predpísaným spôsobom, ktorý nedostatok ani odstránený nebol pripojením chýbajúceho podpisu. Žalovaný za jednoznačné označil, že žalobu podal neexistujúci štátny podnik, a že nespôsobilosť byť účastníkom konania sa odstrániť nedá. Z uvedeného dôvodu obidva sudy nemohli akceptovať transformáciu štátneho podniku na akciovú spoločnosť aj v tejto rýdzo procesnej otázke, a preto mali konanie zastaviť.

Za ďalší dôvod prípustnosti dovolania žalovaný označil § 237 písm. b/, keď konanie bolo postihnuté vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a za túto inú vadu označil, akým obidva spôsoby posudzovali platnosť zmluvy o dielo č. X., uzavretej medzi P.T., spol. s r.o., s objednávatelom P., a. s. Podrobne rozpisal skutočnosti, s ktorými sa sudy pri posudzovaní Zmluvy o dielo nevysporiadali.

Za ďalší dôvod prípustnosti dovolania žalovaný označil ustanovenie § 237 písm. f/ O.s.p., keď odvolací súd konal napriek ospravedlneniu neúčasti štatutárneho zástupcu žalovaného (cesta v Číne), nakoľko, keby odvolací súd bol pojednávanie odročil, mohli sa viaceré sporné otázky vyriešiť. Odvolací súd mal riadne a včas doručené ospravedlnenie právnej zástupkyne žalovaného z 20.11.2007, adresované priamo k rukám predsedu senátu, z ktorého bolo zjavné, že žalovaný trvá na svojej účasti na pojednávaní. Poukázal na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu, podľa ktorého, ak má byť súdne konanie vedené za prítomnosti účastníka súdneho konania a tento sa včas a riadne ospravedlní, tak následne súdne konanie bez jeho prítomnosti možno zásadne považovať za porušenie článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Názor odvolacieho súdu, že štatutárny zástupca nebol za účelom vypočutia predvolaný a v konaní bol zastúpený právnu zástupkyňou, z ktorého dôvodu nebola prítomnosť žalovaného v odvolacom konaní dôvodná, a teda nebola žalovanému odňatá možnosť konať pred súdom, žalovaný označil za rozporný s citovaným názorom Európskeho súdu pre ľudské práva. Žalovaný už v minulosti dával najavo, že sa konania chce zúčastniť a preto nebol najmenší dôvod na neodročenie pojednávania. V závere podanie žalovaný žiadal odložiť vykonateľnosť. Napadnutý rozsudok navrhol zrušiť a konanie zastaviť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (§ 10a ods. 2 O.s.p.) prejedal dovolanie podané v zákonom stanovenej lehote (§ 240 O.s.p.), obsahujúce náležitosti stanovené ustanovením § 241 O.s.p. Ide o dovolanie proti potvrdzujúcemu právoplatnému rozhodnutiu odvolacieho

súdu. Základnou otázkou pri posudzovaní dôvodnosti dovolania je, či ide o dovolanie prípustné podľa § 237 písm. b/ a f/ O.s.p., s odkazom na ktoré ustanovenia žalovaný prípustnosť dovolania odvodzuje.

Z ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkom konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. V danom prípade nie je sporné, že účastník konania na strane žalovaného mal ustanoveného splnomocneného právneho zástupcu, ktorého odvolací súd na pojednávanie v odvolacom konaní riadne predvolal, predvolanie o pojednávaní mu riadne, jeden mesiac pred pojednávaním, doručil. Právny zástupca žalovanej spoločnosti sa v odvolacom konaní bez ospravedlnenia jeho neúčasti na pojednávaní nezúčastnil napriek tomu, že o zvolanom pojednávaní vedel a päť dní pred pojednávaním z dôvodu dlhodobej návštevy Čínskej ľudovej republiky jeho splnomocnenca žiadal pojednávanie odročiť. Základnou otázkou je, či v prípade, keď účastník konania mal splnomocneného právneho zástupcu, ktorý bez ospravedlnenia jeho neúčasti sa pojednávania nezúčastnil a konajúci súd s odkazom na ustanovenie § 101 ods. 2 O.s.p. vo veci konal, týmto postupom odňal účastníkovi konať pred súdom. Najvyšší súd (§ 10a ods. 2 O.s.p.) sa nestotožnil s tvrdením žalovaného, že v takomto prípade ide o postup súdu, ktorým bola účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom, s poukazom na právny názor vyslovený Európskym súdom pre ľudské práva a článok 6 ods. 1 Dohovoru o ľudských právach a slobôd. V konkrétnom prípade účastník konania mal splnomocneného právneho zástupcu, ktorý nemal dôvod pojednávania v odvolacom konaní sa nezúčastniť a nebrániť práva účastníka konania, ktorým bol splnomocnený. Skutočnosť, že účastník konania mal záujem sa pojednávania v odvolacom konaní zúčastniť, ale podľa tvrdenia jeho právnej zástupkyne bol dlhodobo odcestovaný, nie je dôvodom na odročenie pojednávania, najmä, keď konajúci súd osobnú účasť žalovaného účastníka na pojednávaní za účelom dokazovania nepotreboval. Z konania účastníka na strane žalovaného nie je ani zrejmý jeho skutočný záujem sa pojednávania zúčastniť, keď bez akéhokoľvek zdokladovania jeho cesty a uvedenia termínu, kedy bude v republike opäť prítomný, jeho právna zástupkyňa žiadala pojednávanie odročiť. V konaní pred súdom majú rovnaké práva obidvaja účastníci konania a pokiaľ by konajúci súd nekonal a vo veci nepokračoval v prípade, keď účastník konania, ktorý má splnomocneného právneho zástupcu a je dlhodobo vycestovaný, by v podstate takýmto postupom mohol odňať možnosť konať účastníkovi konania, ktorý má záujem, aby bolo vo veci konané a rozhodnuté. V danom

prípade ide o návrh na začatie konania z roku 2001 a fakt, že odvolací súd v roku 2007 vo veci konal a pre osobnú neúčast' účastníka konania, ktorý mal riadne splnomocneného právneho zástupcu, pojednávanie neodročil, sa nedá považovať za postup súdu, ktorým by súd účastníkovi konania možnosť konať pred súdom odňal.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z uvedeného dôvodu dospel k záveru, že v danej veci dovolací dôvod podľa § 237 písm. f/ preukázaný nebol a z tohto dôvodu nejde o dovolanie podľa § 237 písm. f/ prípustné.

Z ustanovenia § 237 písm. b/ O.s.p., ktorým žalovaný prípustnosť dovolania odvodzuje, vyplýva, že dovolanie je prípustné voči každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak ten, kto v konaní vystupoval ako účastník konania, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania. Z návrhu na začatie konania je zrejmé, že tento podal X., štátny podnik, ktorý podpísal za žalobcu generálny riaditeľ štátneho podniku X. a na pošte podal dňa 03.07.2001. Až podaním zo dňa 20.09.2004 žalobca doplnil jeho návrh na začatie konania, v ktorom sa označil ako X., a. s. Na základe tohto doplneného návrhu obidva súdy konali so žalobcom označeným ako X., a. s. bez posudzovania skutočnosti, či ten, kto v konaní v čase začatia konania vystupoval ako účastník konania, mal spôsobilosť byť účastníkom konania. Z návrhu na začatie konania, podaného na strane žalobcu X., štátny podnik, nie je sporné, že tento bol podaný na pošte dňa 03.07.2001, ako aj to, že X., štátny podnik, podľa obchodného registra zanikol ku dňu 01.07.2001, v ktorý deň vznikla akciová spoločnosť X., a. s., s iným IČOM a štatutárnym zástupcom ako boli u štátneho podniku X.. Z predložených dôkazov nie je sporné, že návrh podaný štátnym podnikom X. bol v rozhodnutiach označeným žalobcom X., akciová spoločnosť, doplnený až 20.09.2004, na základe ktorého obidva súdy konali s akciovou spoločnosťou bez toho, aby za termín podania žaloby nepovažovali deň, kedy bola žaloba akciovou spoločnosťou X. doplnená.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (§ 10a ods. 2 O.s.p.) dospel k záveru, že žalobca označený ako X., štátny podnik, v čase podania žaloby 03.07.2001 už neexistoval, a teda nemal ani spôsobilosť byť účastníkom konania. Pokiaľ obidva súdy konali so žalobcom označeným v doplnení návrhu na začatie konania, s akciovou spoločnosťou X., mohli dôvodnosť z hľadiska vznesenej námietky premlčania posudzovať až od podania doplneného návrhu akciovou spoločnosťou, teda od 20.09.2004.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (§ 10a ods. 2 O.s.p.) na základe uvedeného dospel k záveru, že obidva súdy pochybili, keď na základe návrhu na začatie konania, podaného dňa 03.07.2001 štátnym podnikom X., konali so žalobcom, akciovou spoločnosťou X., bez toho, aby sa s dôvodmi hore vyššie zaoberali.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (§ 10a ods. 2 O.s.p.) s poukazom na ustanovenie § 243b ods. 4 O.s.p. rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 32 Cb 94/01-209 zo dňa 17.01.2007 a rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Obo 56/2007 zo dňa 28.11.2007 zrušil a vec vrátil Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie, v ktorom sa rozhodne aj o trovách dovolacieho konania.

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu nie je možné podať žiadny opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 30. októbra 2008

JUDr. Jana Zemaníková, v. r.
predsedníčka senátu